

سخن سردبیر

بی‌تردید هدف غائی علوم پزشکی، تحقق تندرستی انسان‌ها و سلامت جامعه بشری است؛ چرا که امروز انسان سالم به عنوان اصلی‌ترین عامل توسعه و پیشرفت جوامع شناخته شده است. یکی از راه‌های رسیدن به سلامت پایدار، استفاده از تمامی ظرفیت‌های مبتنی بر تجربه و عقل و ساماندهی یافته‌ها و تجربیات مکاتب گوناگون طبی و علوم مختلف پزشکی موجود در نظام سلامت کشورهای جهان است. بهره‌مندی از آموزه‌های موفق مکاتب پزشکی که حاصل قرن‌ها تلاش و تحقیق و تجربه است از راهکارهای مهم برای رسیدن به این آرمان تلقی می‌شود.

با توجه به اقبال مردم و مسؤولان ذی‌ربط اغلب کشورهای جهان و توجه ویژه برخی مراجع بین‌المللی پزشکی دنیا همچون سازمان جهانی بهداشت و نیز شکل‌گیری برخی جریان‌ها و رویکردهای جدید نظام سلامت در دنیا مثل فراگیری استقبال از نظریه طب جامع و فراگیر، موج تازه‌ای از شکل‌گیری حرکت‌هایی تحت عنوان طب مکمل، طب جایگزین، طب سنتی و دیگر مضامین به راه افتاده است. روی‌آوری مجدد بسیاری از پزشکان، اندیشمندان و اقشار مردم دنیا به مکاتب طبی مکمل، ارزش طب ایرانی را نیز بیش از پیش جلوه‌گر می‌سازد.

طب سنتی ایران، جهان را یکپارچه می‌بیند و به بدن انسان که نمادی از آن جهان است نگاه کلی و یکپارچه دارد، لذا این نوع تفکر و نگرش که حاکی از آمیختگی طب با حکمت است موجب بقا و پایش طب سنتی ایران شده است. جهان بینی مکتب پزشکی ایران بر پایه اندیشه‌ای بنیادین و اصولی شکل گرفته

که حاکی از درست اندیشیدن و نگرش به آفاق دوردست و برگرفته از کل نگرى او به جهان است و تکیه بر همین کل نگرى در طب ایرانی توانسته جایگاه او را تا کنون حفظ نماید. البته این احتمال وجود دارد که برخی از روش‌های درمانی طب سنتی ایران به طور کاربردی در زمان کنونی به گونه‌ای صددرصد قابل اجرا نباشند، اما همین نگاه کل نگر، مورد نیاز شدید پزشکی امروز است که طب ایرانی با تکیه بر فلسفه و حکمت آن را بدست آورده است. مفاهیم سردی، تری، گرمی، خشکی، مزجه، طبیعت، اخلاط و عناصر چهارگانه آب، باد، آتش و خاک و موضوعاتی از این قبیل دلالت بر اندیشه کل نگرانه در طب ایرانی می‌کند و بر همین اساس طبیب را در طب سنتی ایران حکیم می‌نامند؛ چه او با آگاهی از قوانین کلی حاکم بر جهان می‌تواند بر تن آدمی اشراف داشته باشد و سلامتی او را حفظ نماید و چون رفته سلامت او از دست رفته باشد، طبیعت او را به اعتدال درآورده و سلامتی از دست رفته او را باز آرد و حکمای طب ایرانی در این راستا شگفتی آفریدند و کتاب‌های فراوان تدوین کردند و کرسی‌های دانشگاه‌های شرق و غرب را در طول چند قرن هدف قرار دادند.

این گمان درستی نیست که بپنداریم طب سنتی ایران، طب قدیمی است و تاریخ مصرف آن تمام شده و دیگر برای زمان حال و آینده استفاده و کاربردی ندارد. چرا که علی‌رغم توسعه علم و دانش و نائل آمدن انسان به دستاوردهای بزرگ علمی و ابزارآلات پیشرفته صنعتی، بیماری همواره همزاد انسان بوده و سلامتی انسان همچنان موضوع علم طب می‌باشد. استفاده از هوای سالم، نوشیدنی‌ها و خوراکی‌های سالم، آب سالم، خواب و استراحت کافی، برخورداری از روان سالم، ورزش مناسب و حفظ تندرستی و مسائل مهم دیگر، لازمه داشتن زندگی سالم است و این همان چیزی است که نیاکان پزشک و حکمای ما بدان سفارش

کرده‌اند؛ اگرچه صبغه این توصیه‌ها و دستورالعمل‌ها ممکن است در نحوه اجرا و عمل با تغییراتی مواجه باشد، اما اصول و مبانی آن همچون اصول اخلاقی و آثار به جای مانده باستان شناسی ثابت و لایتغیر است و با گذر زمان کهنه و بی ارزش نمی‌شود. ما بر این ادعا هستیم که مکتب پزشکی ایران وارث اصول و مبانی ارزشمندی می‌باشد که کارآمد و قابل اجرا می‌باشد و می‌تواند به مساعدت جامعه بشری بشتابد، ولی جای تأسف دارد که تاکنون درباره تاریخ دانش پزشکی ایرانی آن چنان که عمق و وسعت آن اقتضا می‌کند، پژوهش ریشه‌دار و گسترده‌ای صورت نگرفته است و هنوز بسیاری از متون طبّی، مورد تصحیح و تحقیق قرار نگرفته‌اند. اغلب نسخه‌های خطی پزشکی ایرانی و اسلامی همچنان دست نخورده و بدون بررسی، مطالعه و بازسازی باقی مانده‌اند. این همه در حالی است که طب سنتی ایران را می‌توان به شکل مدون و سازمان یافته ارائه داد و آموزش‌های آن را در قالب یک دانشنامه بزرگ پزشکی ایران با ساختاری علمی و مدون تدوین نمود. برای رسیدن به این مقصود ابتدا لازم است علاوه بر احیا و بازسازی متون و نسخه‌های خطی که میراث ارزشمند مکتوب نیاکان پزشک این مرز و بوم است، اقدام به استخراج توصیه‌ها، دستورات، راهکارهای حفظ سلامتی و درمان، چگونگی ساخت داروها و تهیه فرآورده‌های طبیعی نمود سپس اقدام به تألیف و تدوین آثار مختلف علمی پژوهشی همچون کتاب، مقاله و پایان نامه تا پس از انجام آزمایشات و تحقیقات دانشگاهی و مطالعات انتقادی و انجام غربالگری و استحصال مفید از آن‌ها در جهت خدمت رسانی به مردم در کنار طب مدرن قرار گیرد.

خوشبختانه با راه اندازی گروه‌های طب سنتی و داروسازی سنتی و تاریخ پزشکی در دانشکده‌های طب سنتی و فعالیت چشم‌گیر برخی مراکز مهم علمی - فرهنگی

همچون فرهنگستان علوم پزشکی ایران در حمایت از این گروه‌ها و رشته‌های دانشگاهی، موج عظیمی از احیا، بازسازی، تصحیح و تحقیق در حوزه این میراث عظیم در مراکز علمی- فرهنگی ایجاد شده است.

فصلنامه علمی- پژوهشی تاریخ پزشکی مرکز تحقیقات اخلاق و حقوق پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی این رسالت خطیر را عهده‌دار شده که با ارائه ویژه نامه‌های طب سنتی اقدام به معرفی دانشمندان و حکیمان ایران و اسلام، آثار پزشکی آن‌ها، نوآوری‌ها و روش‌های درمانی و دارویی آن‌ها نماید. نشر مقالات علمی- پژوهشی در حوزه طب سنتی گام مهمی در جهت احیای تاریخ پزشکی ایران و اسلام و ساماندهی مقالات استخراج شده از منابع مهم طب سنتی توسط متخصصان و کارشناسان این حوزه می‌باشد که در طول قرون متمادی تألیف و تدوین شده‌اند و ارائه آن به جامعه پزشکی برای پالایش، آزمایش و درمان و بهره‌مندی از آن در جهت خدمت به مردم به شمار می‌آید. بِمَنَّةٍ وَ كَرَمِهِ

سردبیر